

LAND- EN TUINBOUWMECHANISATIE

DERDE GRAAD BSO

SPECIALISATIEJAAR

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

september 2013
VVKSO – BRUSSEL D/2013/7841/039

Vervangt D/2005/0279/040
D/2003/0279/046

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoud

1	Inleiding en situering van het leerplan.....	3
1.1	Situering.....	3
1.2	Studierichtingsprofiel.....	3
1.3	Geïntegreerde aanpak	3
2	Beginsituatie en instroom.....	4
3	Logisch studietraject	5
4	Christelijk mensbeeld.....	6
5	Opbouw en samenhang.....	7
5.1	Verticale samenhang	7
5.2	Horizontale samenhang	7
5.3	Algemeen kader.....	8
6	Doelstellingen	8
6.1	Algemene doelstellingen.....	8
6.2	Leerplandoelstellingen	9
6.2.1	Doelstellingen te realiseren over de gekozen machines (zie schema).....	9
6.2.2	Doelstellingen te realiseren in functie van de context (weersomstandigheden, regio, leerlingenpopulatie ...)	10
6.3	Attitudes.....	10
7	Minimale materiële vereisten	12
7.1	Algemeen.....	12
7.2	Infrastructuur.....	12
7.3	Materiële en didactische uitrusting.....	13
8	Algemene pedagogisch-didactische wenken	14
8.1	Taalbeleid	14
8.2	Evaluatie	15
8.3	Informatie- en communicatietechnologie	16
9	Stage	17
10	Geïntegreerde proef.....	18

1 Inleiding en situering van het leerplan

1.1 Situering van het leerplan

Zie website van het VVKSO bij lessentabellen.

1.2 Studierichtingsprofiel

Het specialisatiejaar bso Land- en tuinbouwmechanisatie is een **specialisatiejaar** binnen het beroepsonderwijs en binnen het studiegebied land- en tuinbouw. Leerlingen die slagen ontvangen het **diploma van secundair onderwijs**.

De leerlingen van het specialisatiejaar bso Land- en tuinbouwmechanisatie ontwikkelen competenties in het bedienen, controleren, afstellen en onderhouden van land- en tuinbouwmachines. Ze verwerven rijvaardigheid en bekwaamheid om de belangrijkste landbouwvoertuigen te besturen zowel op de openbare weg als op privé terreinen en dit alles binnen de geldende reglementeringen. Met de term "land- en tuinbouwmachines" wordt bedoeld alle specifieke land- en tuinbouwwerktuigen en voertuigen met bijhorende transportmiddelen, als ook de zelfrijdende en niet zelfrijdende (verplaatsbare) machines.

Ze zijn in staat om werkopdrachten die ze krijgen van hun directe overste, zelfstandig (individueel en zonder begeleiding) uit te voeren. Dit houdt in dat ze de werkopdrachten zelfstandig kunnen voorbereiden, plannen, uitvoeren en het eindresultaat evalueren.

De leerlingen worden voorbereid en bezitten de basiskennis om als medewerker van mechanisatiebedrijven en als gespecialiseerde bediener van land- en tuinbouwmachines bij openbare diensten of privéondernemingen binnen de sector te fungeren. Voorafgaand krijgen zij van de bedrijfsleider, de fabrikant en/of verdeler van de grotere machine de nodige opleiding omtrent de gebruiksvorschriften.

Tijdens praktijkoefeningen, projectwerk en stages doen leerlingen ervaring op in verband met hun toekomstige werkomgeving en werkopdrachten. Ze verrichten stages bij mechanisatiebedrijven, openbare diensten en privéondernemingen binnen de land- en tuinbouwsector.

1.3 Geïntegreerde aanpak

Het is vanuit pedagogisch-didactisch standpunt absoluut noodzakelijk om een degelijke samenhang tot stand te brengen tussen praktijk, theorie, stages en projectwerk. Een eerste stap om op dit vlak goede resultaten te bereiken, is te vertrekken vanuit een **geïntegreerd leerplan**.

Dit betekent dat er geen afzonderlijk leerplan theorie en praktijk en stages wordt opgemaakt. De leerplandoelstellingen en leerinhouden worden zodanig aangeboden dat de praktijk, theorie, stages en projectwerk door de leerlingen als één geheel worden ervaren. Indien de directie van de school opteert om de voorgestelde lessen over verschillende leraren te verdelen, zullen zij de leerplandoelstellingen en de leerinhouden in gezamenlijk overleg moeten inventariseren en opnemen in een gezamenlijk jaarplan. Overleg via de vakwerkgroep is hierbij gewenst.

2 Beginsituatie en instroom

De leerlingen die starten in het specialisatiejaar bso komen meestal uit het 2de leerjaar van de 3de graad bso Landbouw of Tuinbouw en groenvoorziening. In de eerste twee leerjaren van de 3de graad maken de leerlingen kennis met het vak Algemene techniek en het gebruik van basismachines voor land- en tuinbouw. Ze verwerven basiskennis, inzichten en vaardigheden in verband met de bouw, het onderhoud en het gebruik van basismachines. De samenhang tussen de leerinhouden van de tweede en derde graad is beschreven in de rubriek 'Verticale samenhang'.

Van leerlingen afkomstig van de 3de graad tso Autotechnieken, 3de graad bso Auto, 3de graad bso Tweewielers en lichte verbrandingsmotoren ... is het niet zeker dat ze deze voorkennis bezitten. Ze zullen onder begeleiding hun voorkennis met betrekking tot het uitvoeren van land- en tuinbouwwerkzaamheden met land- en tuinbouwmachines kunnen bijwerken.

3 Logisch studietraject

1ste graad 1ste leerjaar A: Keuzegedeelte Agro- en biotechnieken 2de leerjaar A: basisoptie: Agro-en biotechnieken		1ste graad 1ste leerjaar B Beroepsvoorbereidend leerjaar: beroepenveld Land- en tuinbouw	
2de graad bso PLANT, DIER EN MILIEU			2de graad bso PAARDRIJDEN EN -VERZORGEN
3de graad bso LANDBOUW	3de graad bso TUINBOUW en GROENVOORZIENING	3de graad bso DIERENZORG	3de graad bso PAARDRIJDEN EN -VERZORGEN
Specialisatiejaar bso Bloemsierkunst Specialisatiejaar bso Tuinbouwproductie Specialisatiejaar bso Veehouderij en landbouwteelten Specialisatiejaar bso Tuinaanleg en -onderhoud Specialisatiejaar bso Gespecialiseerde dierenverzorging Specialisatiejaar bso Manegehouder-rijmeester Specialisatiejaar bso Land- en tuinbouwmechanisatie			

4 Christelijk mensbeeld

Het leren aan de hand van en met “levende” dieren biedt ook een unieke kans en is een aanleiding om dieper in te gaan op “leven”, ethische waarden en normen, vertrekkend van of gekaderd binnen het christelijk opvoedingsproject van de school.

Ons onderwijs streeft de vorming van de totale persoon na waarbij het christelijk mensbeeld centraal staat. Onderstaande waarden zijn dan ook steeds na te streven tijdens alle handelingen:

- respect voor de medemens;
- solidariteit;
- zorg voor milieu en leven;
- respectvol omgaan met eigen geloof, anders gelovigen en niet-gelovigen;
- vanuit eigen spiritualiteit omgaan met ethische problemen.

5 Opbouw en samenhang

5.1 Verticale samenhang

Het leerplan voor het specialisatiejaar bso Land- en tuinbouwmechanisatie vertoont een verticale samenhang over de graden heen binnen het studiegebied land- en tuinbouw. Om de verticale opbouw optimaal te verzekeren, is het noodzakelijk om naast de eigen doelstellingen ook deze van de andere graden te kennen.

In de 2de graad bso Plant, dier en milieu ligt de nadruk op het verwerven van de noodzakelijke transfereerbare kennis, vaardigheden en attitudes bij het gebruik van handgereedschappen, machines en werktuigen gebruikt bij het verzorgen van dieren en planten.

In het 1ste en 2de leerjaar van de 3de graad bso Landbouw en bso Tuinbouw en groenvoorziening worden de leerinhouden en doelstellingen in verband met algemene techniek verruimd en uitgediept. Leerlingen verwerven competenties in het bedienen, afstellen en onderhouden van trekkers, werktuigen en machines die courant worden gebruikt binnen de sector. Binnen het specifiek gedeelte wordt aandacht besteed aan bedrijfsuitrustingen die courant voorkomen op een doorsnee land- en tuinbouwbedrijf of de groensector.

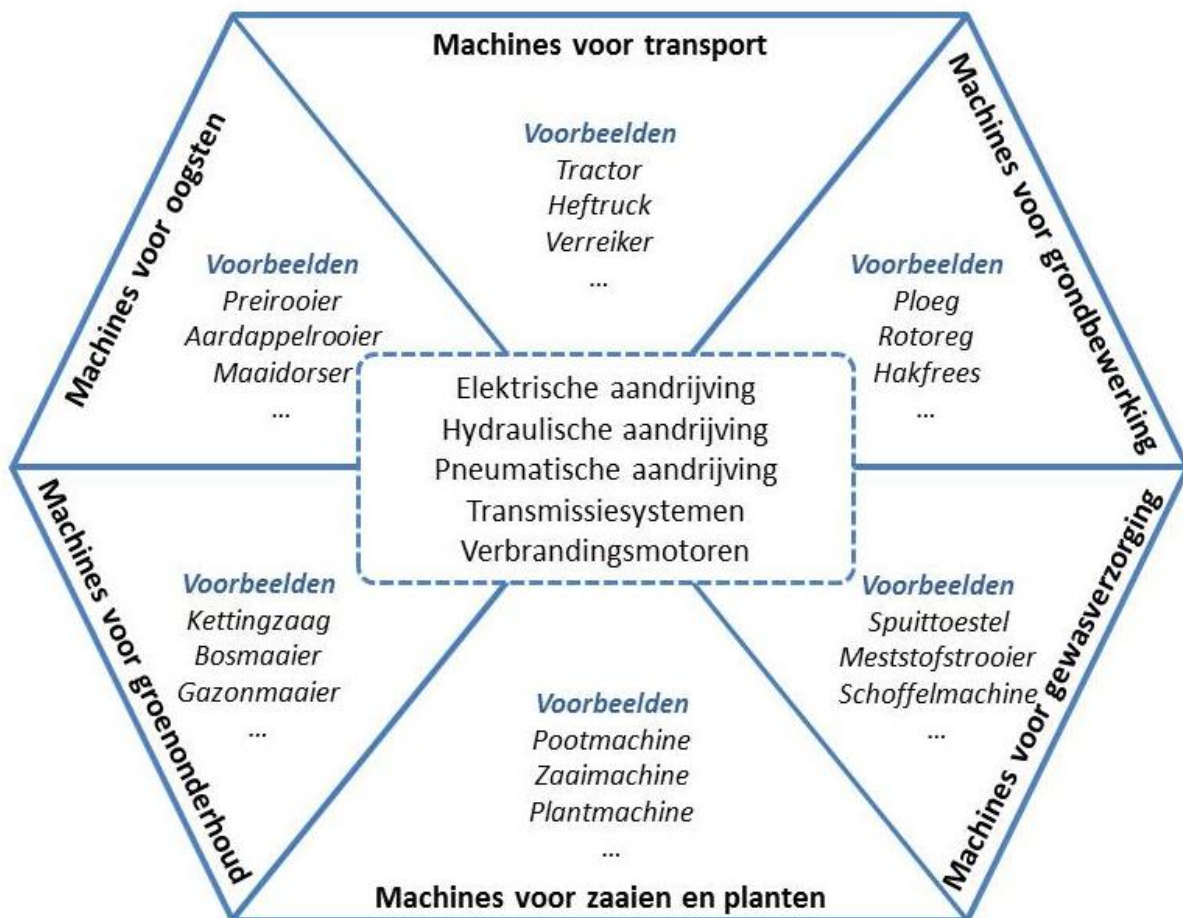
In het specialisatiejaar bso Land- en tuinbouwmechanisatie wordt de klemtoon van de vorming gelegd op het kunnen bedienen, onderhouden van land- en tuinbouwmachines en installaties die frequent gehanteerd worden door mechanisatiebedrijven die loonwerk verrichten binnen de sector.

5.2 Horizontale samenhang

Sommige onderwerpen dienen vakoverschrijdend te worden aangepakt. De realisatie van alle geformuleerde doelstellingen van vakoverschrijdende thema's zal een zaak worden voor de hele school en vraagt een coördinatie van de jaarplannen via de vakwerkgroep.

5.3 Algemeen kader

Centraal in dit leerplan staan de diverse aandrijfsystemen. Elke van deze aandrijfsystemen wordt aangebracht vanuit een of meerdere aangegeven groepen van land- en tuinbouwmachines (zie schema). Uit elke groep worden minstens 2 types machines behandeld. Deze machines worden zodanig gekozen dat finaal elk aandrijfsysteem aan bod komt.

6 Doelstellingen

6.1 Algemene doelstellingen

1. Aandrijfsystemen toegepast op land- en tuinbouwmachines controleren, afstellen, bedienen en onderhouden.

2. Enkele courante landbouwvoertuigen, landbouwmachines, tuinbouwmachines en bijhorende transportmiddelen besturen en bedienen.
3. Land- en tuinbouwmachines met inbegrip van de landbouwvoertuigen controleren en bedrijfsklaar maken.
4. De belangrijkste land- en tuinbouwmachines afstellen in functie van de omstandigheden (weer, bodem) om de werkzaamheden uit te voeren.
5. Werkzaamheden aan land- en tuinbouwmachines op een efficiënte manier plannen, voorbereiden, uitvoeren en het eindresultaat controleren. Men houdt hierbij rekening met de wettelijke voorschriften die gelden binnen de land- en tuinbouwsector.
6. Assisteren bij het uitvoeren van reparaties en groot onderhoud aan enkele land- en tuinbouwmachines.
7. Het dagelijkse en periodieke onderhoud aan enkele courante land- en tuinbouwmachines verrichten volgens de voorschriften die worden aangegeven in het bijgaande instructieboekje of de technische handleiding.
8. De risico's en gevaren verbonden aan het gebruik van de land- en tuinbouwmechanisatie opnoemen en de veiligheidsvoorschriften, vermeld op de veiligheidsfiches en/of het instructieboekje toepassen in concrete praktijksituaties.
9. Nieuwe technieken i.v.m. land- en tuinbouwmechanisatie opvolgen.

6.2 Leerplandoelstellingen

6.2.1 Doelstellingen te realiseren over de gekozen machines (zie schema)

1. De verschillende soorten aandrijfsystemen herkennen en benoemen.
2. De bouw en de algemene werking van aandrijfsystemen omschrijven.
3. De elementaire regelmogelijkheden van aandrijfsystemen omschrijven en toepassen.
4. Het basisonderhoud van aandrijfsystemen toepassen.
5. De elementaire onderdelen van machines herkennen en benoemen.
6. De bouw en de algemene werking van machines omschrijven.
7. Machines controleren op tekortkomingen en rapporteren.
8. Machines bedrijfsklaar maken.

9. Machines afstellen om de werkzaamheden efficiënt i.f.v. de omstandigheden uit te voeren.
10. Werkzaamheden plannen en voorbereiden.

6.2.2 Doelstellingen te realiseren in functie van de context (weersomstandigheden, regio, leerlingenpopulatie ...)

1. Werkzaamheden uitvoeren, het resultaat evalueren en bijsturen indien nodig.
2. Werkzaamheden uitvoeren op een veilige en ergonomische manier.
3. Tijdens de werkzaamheden rekening houden met de vigerende wettelijke voorschriften die gelden binnen de land- en tuinbouwsector.
4. Het dagelijkse en periodieke onderhoud van de machines verrichten volgens de voorschriften die worden aangegeven in het bijgaande instructieboekje of technische handleiding.
5. Assisteren bij het uitvoeren van reparaties en groot onderhoud van de machines.
6. De risico's en gevaren verbonden aan het gebruik van de mechanisatie opnoemen en de veiligheidsvoorschriften, vermeld op de veiligheidsfiches en/of het instructieboekje toepassen in concrete praktijksituaties.
7. Gebruik maken van hedendaagse media om relevante informatie op te zoeken.
8. Werkzaamheden op een digitale manier registreren.
9. Kennis maken met en het opvolgen van nieuwe technieken i.v.m. land- en tuinbouwmechanisatie.

6.3 Attitudes

Voor attitudes wordt van de leraar verwacht dat hij ze met de leerlingengroep in voldoende mate bewust en expliciet op diverse momenten nastreeft. Dit betekent een inspanningsverplichting, geen resultaatsverbintenis.

Attitudes die bijzondere aandacht verdienen zijn:

- Binnen de voorgeschreven tijd een opgedragen taak nauwkeurig voltooien.
- Bereid zijn om in team te werken.
- Voor zijn (haar) mening en visie omtrent de uit te voeren taken, durven uitkomen en deze op een beleefde manier formuleren en argumenteren en met respect voor andere meningen.
- Er op gericht zijn te handelen volgens de regels en afspraken.

- Ondanks moeilijkheden, verder werken om het einddoel te bereiken.
- Zich inleven in de situatie waarin mensen zich bevinden, en er begrip voor opbrengen en er tactvol mee omgaan.
- Bereid zijn zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden (andere materialen, andere gereedschappen, nieuwe opdrachten).
- Handelen met het oog op de tevredenheid voor zichzelf en voor de anderen; klantgerichtheid.
- Handelen met het oog op het vermijden van verspilling en respect voor het milieu; duurzaamheid.
- Er op gericht zijn om informatie op te zoeken.
- Aandacht opbrengen voor de impact die het eigen gedrag op anderen heeft.
- Er op gericht zijn om ergonomisch te werken.

7 Minimale materiële vereisten

7.1 Algemeen

Om de leerplandoelstellingen bij de leerlingen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur, materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen, die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu.

Dit alles is daarnaast aangepast aan de visie op leren die de school hanteert.

7.2 Infrastructuur

- Een ruime werkplaats waarin landbouwvoertuigen en machines op een veilige manier geplaatst kunnen worden en het normale onderhoud uitgevoerd kan worden.
- Een kleedruimte met de nodige hygiënische voorzieningen.
- De bergruimte met de nodige nutsvoorzieningen om materiaal te stapelen en leermiddelen, zwaar materieel, dure gereedschappen, didactisch materiaal en onderhoudsmateriaal op te bergen.
- Ruimte om het afval te sorteren en te stockeren.
- Pc-zone die of een pc-lokaal dat dienst doet als inspirerende leeromgeving.
- Om projectmatig en geïntegreerd te kunnen werken (= voortdurende interactie tussen theorie en praktijk) is een klaslokaal, voorzien van documentatie (tijdschriften, brochures ...) en met projectiemogelijkheid in de nabijheid van de praktijkloods noodzakelijk.

7.3 Materiële en didactische uitrusting

In functie van het realiseren van de doelen is het van belang dat onderstaand materieel beschikbaar is in de bergruimte, de werkplaats(en), het praktijklokaal, het klaslokaal.

ALGEMEEN

- Een veiligheids- en instructiefiche voor elke gebruikte machine.
- Materieel voor afvalsortering rekening houdend met de richtlijnen van het plaatselijk bestuur.

SPECIFIEK

- Machines: tractor, bemestingstoestel, spuittoestel...
- Gereedschappen en grondstoffen voor het onderhoud van de gebruikte machines.
- Klein gereedschap: schroevendraaiers, sleutels ...
- Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen.

Er dient voldoende didactisch materiaal beschikbaar te zijn voor het bereiken van de doelstellingen. Omwille van de noodzaak van het werken met professionele en recente materialen en benodigdheden, pleiten we voor de beschikbaarheid van materialen en benodigdheden op de school – eventueel tijdelijk door middel van huren of lenen of beschikbaarheid op de stageplaats, externe opleidingscentra ...

In functie van stage en/of werkplekieren verbinden de scholen er zich toe om zelf een inventarislijst in overleg met de meewerkende bedrijven op te maken en ter beschikking te stellen als daar door de inspectie naar gevraagd wordt. Deze lijst wordt jaarlijks aangepast volgens de nieuwe noden en regelgeving.

8 Algemene pedagogisch-didactische wenken

Er wordt tijdens de lessen land- en tuinbouwmechanisatie veel aandacht besteed aan het aanschouwelijk aspect. De leerlingen worden voortdurend in contact gebracht met diverse landbouwvoertuigen, werktuigen, gereedschappen en land- en tuinbouwmachines.

Kennis en vaardigheden in verband met algemene techniek worden aangeboden aan de hand van concrete voorbeelden die worden toegepast op land- en tuinbouwmechanisatie. Hierbij dient zeker de link tussen de schematische voorstelling of foto's en de werkelijkheid te worden gelegd. Bij bso leerlingen is het raadzaam de theoretische achtergrondkennis op te bouwen vanuit de praktijk of vanuit hun praktische ervaringen.

8.1 Taalbeleid

Omdat taalbeleid voor de hele school van belang is, wordt iedere leraar erbij betrokken. Werken aan een taalbeleid verhoogt immers de onderwijskwaliteit waardoor meer leerlingen het schoolcurriculum kunnen halen.

Intensief werken aan taal, zeker ook in niet-taallessen kan via taalgericht vakonderwijs. Met taalgericht vakonderwijs kiest de school voor een visie op ondersteuning en ontwikkeling van de taalvaardigheid van de leerlingen in functie van leren. Essentieel hierbij is dat de leerling centraal staat.

Taalgericht vakonderwijs staat voor een didactiek die gebruik maakt van het feit dat taal een belangrijke rol speelt bij het leren. Uitgangspunt is dat taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Taalgericht vakonderwijs zoekt naar mogelijkheden om leren en taal aandacht te geven in de vaklessen. De vakinhoud staat voorop en daarover praat en schrijf je met elkaar in vaktaal. Aandacht voor taal betekent dan dubbele winst.

Taalgericht vakonderwijs is te omschrijven als **contextrijk** onderwijs, vol **interactie** en met **taalsteun**. De begrippen context en interactie zijn niet specifiek voor taalgericht vakonderwijs. Alle leraren werken met contexten en samenwerkend leren levert veel zinvolle interactie. Voor vaktaalleren is aandacht voor beide echter onmisbaar. Door de leerlingen daarbij op verschillende manieren taalsteun te geven, is het leerproces te optimaliseren.

Als we 'goed' onderwijs willen voor allen, dan is er aandacht voor (school)taal. Dat veronderstelt standaardtaal gebruiken, de juiste vaktermen toepassen (vaktaal), in de gepaste taal over de leerstof en het vak kunnen praten. In de lessen, bij taken en opdrachten komt daarbij ook de aandacht voor een heldere instructietaal.

Op school én in de les betekent dit dat er een werking wordt opgezet om de schoolse taalvaardigheid te verhogen, om de slaagkansen en de kwaliteit van het onderwijs te garanderen.

8.2 Evaluatie

Evaluatie is een wezenlijk en permanent onderdeel van de leeractiviteiten van leerlingen. Het is met andere woorden geen eindpunt van een onderwijsperiode of van het leerproces, maar maakt er integraal deel van uit. Het lijkt ons immers weinig consistent om tijdens de leerfase de focus te leggen op het leerproces, maar finaal alleen het leerproduct te evalueren.

Door evaluatie in te zetten als onderdeel binnen elke fase van het leerproces wordt het een middel waarmee zowel de leerling als de leraar feedback krijgt over het leer- en onderwijsproces. Door rekening te houden met de vaststellingen gemaakt tijdens de evaluatie kan de leerling zijn leren optimaliseren en kan de leraar uit evaluatiegegevens informatie halen om zijn didactisch handelen bij te sturen.

In het groeiproces kunnen tevens argumenten besloten liggen ter ondersteuning van beslissingen bij het oriënteren en delibereren. Wordt hierbij steeds rekening gehouden met de mogelijkheden van de leerling, dan verdient ook de groei van de leerling de nodige aandacht.

Evaluatie wordt zo een continu proces dat optimaal verloopt in stress- en sanctiearme omstandigheden.

Een goede evaluatie voldoet aan volgende criteria:

- gespreid zijn in de tijd;
- doelmatig zijn;

Een doelmatige evaluatie moet aan de volgende aspecten beantwoorden: validiteit (staat de evaluatie in relatie met de leerplandoelen?), betrouwbaarheid en efficiëntie.

- billijk zijn.

Men kan spreken van een billijke evaluatie indien er sprake is van objectiviteit, doorzichtigheid en normering.

Rapportering

Een goede communicatie voorkomt misverstanden en discussies. Daarom is het van belang om bij aanvang van het schooljaar de rol van evaluatie in het leerproces en de wijze waarop dit gerapporteerd wordt, te duiden vanuit de visie die de school omtrent evaluatie hanteert.

Indien de rapportering zich echter beperkt tot het meedelen van cijfers, dan krijgt de leerling weinig adequate feedback op zijn leerproces. Daarom kunnen in een rapportering zowel de kwaliteiten als de werkpunten van de leerling weergegeven worden. Eventuele adviezen voor het verdere leerproces kunnen er aan bod komen om de begeleiding van de leerling te optimaliseren.

8.3 Informatie- en communicatietechnologie

Het verdient aanbeveling om hedendaagse media (computer, tablet, gsm ...) in te zetten als middel om de leerplandoelen efficiënt te realiseren. De klemtoon ligt hierbij op het functioneel opzoeken en filteren van relevante informatie (o.a. via Internet).

Concreet gaat het in deze studierichting over informatie omtrent:

- De in de handel beschikbare aandrijfsystemen en machines.
- Het afstellen, de werking, de veiligheidsaspecten ... van de behandelde aandrijfsystemen en machines.
- De laatste evoluties omtrent de nieuwste technieken in de land- en tuinbouwmechanisatie.

Er wordt gewerkt met pakketten en eenvoudige rekenbladen die ook daadwerkelijk in de praktijk worden gebruikt.

Indien men gebruik wenst te maken van ondersteunende softwarepakketen, benadrukken we dat deze programma's ten dienste van de te realiseren leerplandoelstellingen moeten staan en niet op de beheersing van het softwarepakket op zich.

9 Stage

Om de doelstellingen van dit leerplan te realiseren, wordt gestreefd naar leersituaties die de reële arbeidssituatie zo dicht mogelijk benaderen. De leerling krijgt zo de mogelijkheid om de op school aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes op de stageplaats in te oefenen en/of uit te breiden.

De school is verantwoordelijk voor de organisatie van de stage.

De stage moet altijd gebeuren conform de omzendbrief betreffende leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs die u kan raadplegen via www.ond.vlaanderen.be/edulex > omzendbrieven > secundair onderwijs > stages.

10 Geïntegreerde proef

In het tweede leerjaar van de derde graad van het technisch, en kunst- en het beroepssecundair onderwijs; en in het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar;

is de organisatie van een geïntegreerde proef reglementair verplicht. Het algemeen kader daarvoor wordt toegelicht in een VVKSO-Mededeling die u via de directie kunt bekomen.

De proef slaat voornamelijk op de vakken van het specifiek gedeelte. De integratie van andere vakken kan een meerwaarde vormen als die de gip ondersteunen.

De geïntegreerde proef wordt beoordeeld door zowel interne als uit externe deskundigen. Hun evaluatie zal deel uitmaken van het deliberatiedossier.

Het document met specifieke gegevens voor de studierichting is te raadplegen op de website www.vvksso.be via de ingang lessentabellen > 3de graad > bso > specialisatiejaar > Land- en tuinbouwmechanisatie.

Leerplannen van het VVKSO zijn het werk van leerplancommissies, waarin begeleiders, leraren en eventueel externe deskundigen samenwerken.

Op het voorliggende leerplan kunt u als leraar ook reageren en uw opmerkingen, zowel positief als negatief, aan de leerplancommissie meedelen via e-mail (leerplannen.vvksso@vsko.be).

Vergeet niet te vermelden over welk leerplan u schrijft: vak, studierichting, graad, nummer.

Langs dezelfde weg kunt u zich ook aanmelden om lid te worden van een leerplancommissie. In beide gevallen zal de CoördinatieCel Leerplannen zo snel mogelijk op uw schrijven reageren.
